

Min arbejdsproces

af HANNE BARTHOLIN

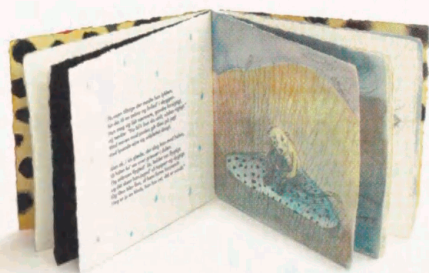
En bog bliver til

Hver bog har sin helt egen proces, sit eget univers. Når jeg får en tekst i mine hænder, prøver jeg at nærme mig indholdet på forskellige leder og kanter. Det er en lang proces, hvor jeg arbejder på at få indholdet til at blive en del af mig.

Når jeg har læst en tekst, er det første, jeg fornemmer, formatet og formen: Er det her en bog i højformat eller bredformat? Skal den være meget aflang eller mere 'rund' og tæt? Vil den gøre sig bedst i et lille intenst format, eller skal jeg have fat i den store flade ... eller måske midt imellem ... et format, som bare er der og ikke er så markant?

Formen danner rammen for min fortsatte proces. Jeg skærer formatet ud i brunt karton og stiller det frem til daglig berøring og beskuelse. Så producerer jeg en lille dummy, hvori jeg fordeler teksten og hurtigt skitserer min mest rå fornemmelse af historien. Derefter følger en mere gennemarbejdet version.

Hvilke udtryk gemmer sig i bogen? Er der en speciel bevægelse gennem den? Hvilke farver strømmer mig i møde? Er der en speciel figur, jeg ikke kender, eller en karakter, jeg skal lære nærmere at kende – for eksempel en figur, jeg skal undersøge på alle mulige leder og kanter? Måske en gepard ved navn Geo ... hvad er specielt ved geparden? Jeg researcher på nettet, på biblioteket, taler med alle mennesker, jeg møder – over alt søger jeg nyt om geparder.

Skitsebog 12 x 12 cm
„Geparden Geo“
(alma, 2007)

Jeg læser teksten igen og igen; undersøger og udforsker teksten i et væk, diskuterer med forfatterne, om de f.eks. kan korte ned, bytte rundt, forenkle, lave om osv. En vellykket proces bliver en vedholdende gang ping-pong mellem forfatter, tegner og nogle gange også redaktøren.

Engang imellem kører processen frit igennem fra start til slut. Andre bøger skal have mere tid, hvor lag efter lag lægges på. Selv om jeg ikke arbejder direkte med en bog, arbejder underbevidstheden for mig. Hvis der er et problem, jeg ikke kan løse, er det som regel en god idé at lægge bogen af vejen en tid og starte på en anden. Så kommer jeg tilbage til bogen med frisk energi. I nogle arbejdsfaser kan jeg godt lide at jonglere rundt mellem flere bøger på en gang.

Slutfasen med en bog er dog ofte et intenst maraton, hvor jeg fuldstændigt forsvinder ind i bogen og slipper alt andet. Der kommer et punkt, hvor jeg må tro på, at jeg kender mit stof godt nok, hvor jeg har lavet de undersøgelser, der skal til, og hvor jeg fuldstændigt kan give mig hen. Det er en utrolig høj fornemmelse, hvor jeg nærmest går i isolation fra omverden og kun bevæger mig i bogens univers. Jeg elsker det ... og jeg elsker, når det er ovre.

I den syvende himmel

Mit første arbejde med en billedbog begyndte i 1993 i samarbejde med Charlotte Sejer Pedersen. Vi gik på en markvej og mindedes barndommens lysende øjeblikke, og ud af samtalen voksede ønsket om at formidle vores dyrebareste øjeblikke til omverden. Jeg tegnede billeder til hende, og hun skrev digte til mig.

I starten, da jeg tegnede billederne, havde jeg ikke nogen hovedperson, men jeg opdagede, at det blev for fraværende og overfladisk uden. Jeg mærkede behovet for at have en hovedperson, jeg kunne identificere mig med og opleve gennem – en figur, der blev en del af mig.

Jeg havde tegnet en tømmerflåde ude på havet. Som den lå der og flød rundt, virkede den temmelig tom. Jeg måtte gøre noget for at gøre billedet nærværende for beskueren og prøvede at tegne en lille dreng, der sad op ad masten, men det blev for meget en historie om en lille dreng. I stedet skulle der være en figur, alle kunne leve sig ind i på tværs af aldersgrænser og køn. På vej hjem fra mit værksted cyklede jeg forbi en mand med en særligt sød lille hund; den sprang lige ind i mit hjerte, og jeg kunne ikke slippe den. Næste dag på tegnebordet udviklede den sig til Plettoparden Leoplet – en blanding mellem en hund, en leopard og en lille bjørn. Den fik et indre liv i mig og blev en af mine bedste venner og

OPPE og nede
i øst og i vest
er solskin og saltvand
og bølger og blæst
jeg elsker det hele
så højt at jeg tror
jeg kunne leve dermede
hvot havkongen bor.

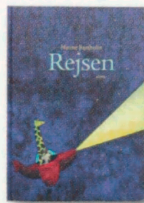
en stærk del af mig og min identitet. Den pustede blomster af sted fra blomsterhertet ud til planeten i rummet, den sad på stenen som stjer-
nenyderen og kiggede op i himlen – den nød fra start til slut at være med
I den syvende himmel.

Uden hjælp fra nogen gennemarbejdede vi hele bogen i skitseform og
sendte materialet til Susanne Veibel fra Forlaget alma. Heldigvis for os
forelskede hun sig i historien og ville gerne udgive den – koste, hvad det
ville.

Rejsen

Billedbogen *Rejsen* opstod en søndag eftermiddag i 1996. Da jeg kom hjem
efter en lang tur i skoven, lagde jeg mig på sengen, og en film kørte forbi
i mit hoved. Det var summen af mange års arbejde: Tegninger af flyvema-
skiner og væksthuse fra mine besøg i Londons botaniske have *Kew Gardens*
i begyndelsen af 1990'erne. En lille hund og en giraf på en øde ø med et
specialbygget hus på opstod som skitse på Manhattan i 1994, mens engle
dukkede op fra en rejse til Firenze i 1983. Det hele føjede sig sammen og
udfoldede sig pludselig helt tydeligt for mig. Jeg satte mig brat op og skit-
serede de 15 billeder, bogen kom til at bestå af. Den var færdig til udgivelse
i 1998.

Hanne Bartholins
første billedbog
*„I den syvende
himmel“* med
tekst af Charlotte
Sejer Pedersen
(alma, 1993)

„Rejsen“ Hanne
Bartholin (alma,
1998)

Personlig karakteristik af Luf og Gif i *Rejsen*, som jeg beskriver dem for mig selv for at lære dem at kende og for at huske dem, når jeg tegner.

GIF:

Langhalset

Tænker langsomt og klogt

Elsker Luf

Elsker at flyve med Luf

Der er langt fra hoved til krop

Det tager lang tid for tankerne

at nå rundt – til gengæld hviler

tankerne i den store krop

Gif har det store overblik og

udsyn

Gif lader tingene ske

Gif lader solen stå op og gå ned

Gif hviler i sig selv

LUF:

Bevæger sig hurtigt

Tænker hurtigt

Elsker at flyve

Elsker Gif

En lille vaks, kortbenet tæt fast

hudekrop

Ikke helt ren i racen, men til

gengæld med nogle sunde,

stærke og særegne gener, der

gør den til en meget klog og

personlig hund

Gif er trygheden, når Luf har

bevæget sig lidt for langt ud

på eventyr

Luf elsker at bevæge sig langt

ud

Luf suger til sig

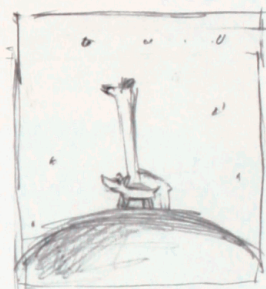
Luf griner meget

Luf græder meget

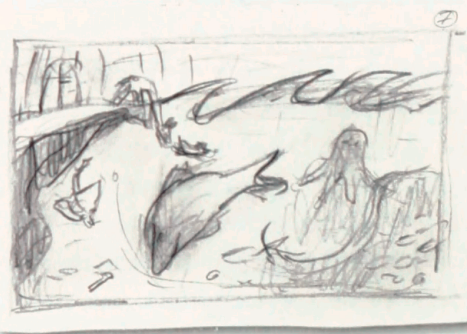
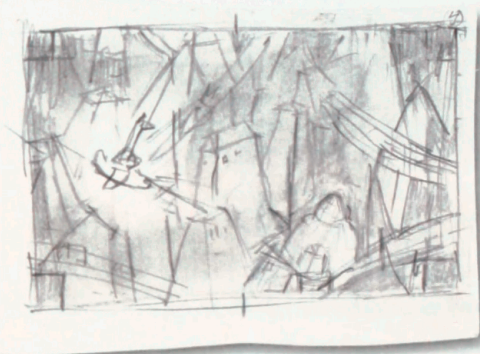
Luf vågner og løber solop-

gangen i møde

Hanne Bartholin

Første tegning
New York
1994

Et blik ind i Hanne Bartholins arbejdsproces med „Rejsen“. Den første idéskitse fra 1994, to af de i alt 15 skitser til bogens disposition og på højre side to færdige opslag i bogen.

Farveskitse og det endelige opslag

Farveskitse og det endelige opslag

Hunden i mit liv

En hel bog kan vokse ud af mødet med en enkelt karakter. I 1998 begyndte jeg at tegne „Ugens hund“ til Politiken. Det var en stor enkeltstående tegning, der ofte strakte sig over et opslag i tillægget „I byen“ med hunde, der kommenterede storby menneskene: For eksempel „Hundedage i Tivoli“, hvor to hovedpersoner lufter hver deres lille menneske. Serien skulle efter planen køre hen over en sommer, men det blev til næsten tre år, før jeg sagde stop.

På et tidspunkt i 1999 blev jeg kontaktet af Ole Thestrup fra forlaget Apostrof. Han kom med en masse forslag til forskellige bøger, jeg kunne lave for dem, men jeg syntes ikke rigtigt om nogen af dem. Til sidst udrød han „Hvad vil du egentlig lave?“ Jeg svarede fluks: „En voksen-billedbog uden ord“. Derefter kastede jeg mig over *Hunden i mit liv* (Apostrof, 1999). Pudsigt nok har jeg opdaget, at der er en hund, som hele tiden går igen i næsten alle mine tegninger i Politiken. Det er sket helt ubevidst, men jeg arbejder jo ofte på flere planer, når jeg skaber og ser ofte først de forskellige lag i min proces ved at efteranalysere mine ting. I dette tilfælde fik jeg lov at dykke dybere ned i hundefortællingen og udforske netop den karakter – finde ud af, hvilken historie den ville fortælle.

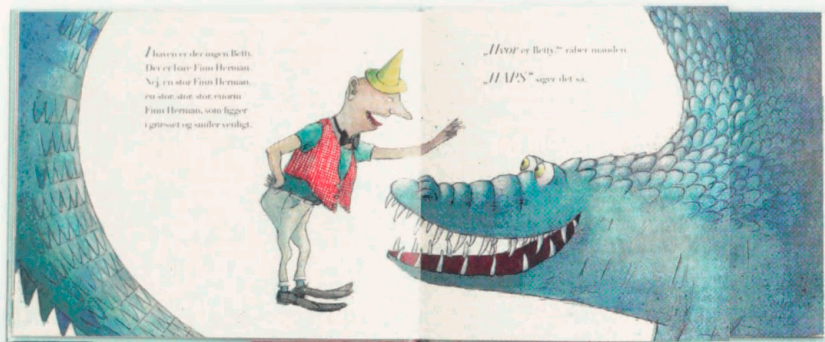
Finn Herman

I *Finn Herman* (Gyldendal, 2001) med tekst af Mats Letén var jeg fascineret af at bygge en scenografi op, som med enkle virkemidler fortalte, hvor stor det kære pus af en krokodille voksede sig gennem bogen. Finn Herman

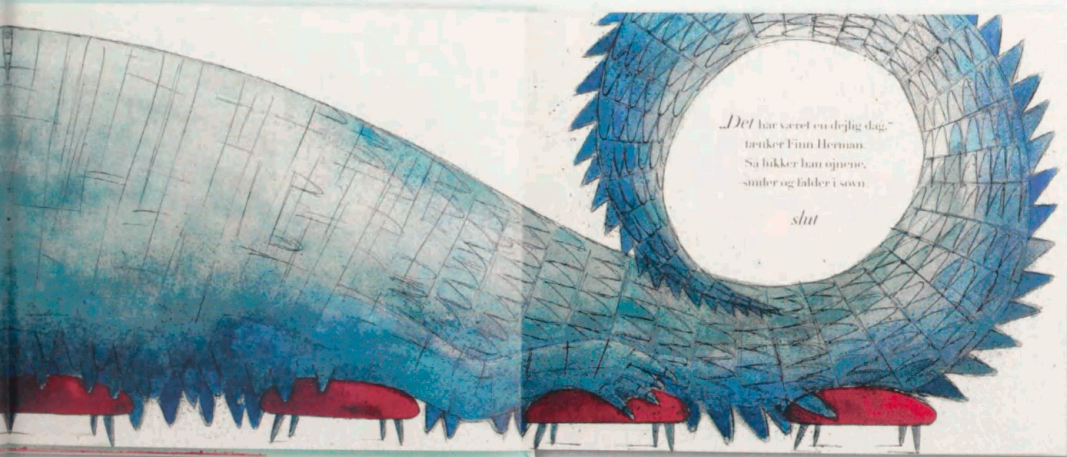

starter stående på en rød madras og ender liggende på hele syv røde madrasser, men vi ved jo ikke, om han får brug for endnu flere – derfor er begge forsætserne indrammet i røde madrasser.

Speciel indbinding med fold-udslag og forskellig sidebredde. Det kræver sin bogbinder.

Ordbog

Ordbog (Gyldendal, 2003) er summen af mange års skrivelser og tegninger sendt frem og tilbage mellem forfatteren Kim Fupz Aakeson og mig. Vi ville gerne lave en bog, hvor man fik en fornemmelse af, at alt var med. Det er selvfølgelig umuligt, men Fupz fik så idéen til *Ordbog*, som vel er det tætteste, vi kunne komme på vores udgangspunkt. Jeg flippede rigtig meget ud til de skønne tekster, og jeg blev fine venner med nogle ænder på løbehjul – især en lille sjover i slutningen af bogen, der sidder og sover i sin andestol.

Axel elsker biler

I mange år havde jeg drømt om at lave en bog om biler: Drømmebiler og fantasibiler. Jeg havde bl.a. tegnet nogle sjove tegninger med en lille and som chauffør til et par tvillinger, der var vilde med biler. På det ene af billederne havde anden to giraffer med som passagerer, og på det andet billede kørte han rundt med en elefant. Uh, det var sjovt at tegne.

Jeg tegnede også en masse sorte veje med hvide afmærkninger, hvor alverdens afskygninger af biler kørte rundt, og jeg tilbragte en hel dag sammen med billedkunstneren Lars Nørgård, hvor vi tegnede skøre biler sammen. Marianne Iben Hansen og jeg havde tidligere lavet *Nanna Nokkefår* (Gyldendal, 2006), så jeg vidste, hun kunne noget med fart ... Jeg fortalte hende, at jeg godt kunne tænke mig at lave sådan en rigtig drengbog, og at hovedpersonen gerne måtte blive den lille and fra *Ordbog*. Var det mon noget for hende at lave sådan en bog? Det var det. Hun kastede sig over skrivelserne med smittende glæde, og ud kom *Axel elsker biler* (Gyldendal, 2007).

Ét er helt sikkert: Marianne og jeg elsker begge Axel højt. Jeg er ikke interesseret i biler som sådan, men jeg elsker at se, hvordan de åbner op for især drenges fantasi og drømme, og det var mit primære formål med bogen, som Marianne så fornemt tog til sig.

Vejene fra mine første skitser danner nu rammen for bogen og udtrykkes på sin vis, hvad hele bogen handler om – de øde veje på forreste forsats og de fyldte veje på bagerste forsats.

Orm får en ven og Den lille gule pige

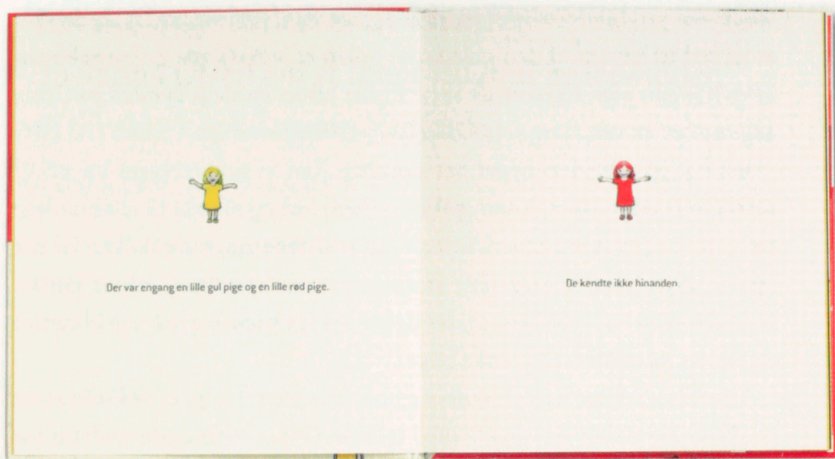
I billedbøgerne *Orm får en ven* (Høst & Søn, 2007) og *Den lille gule pige* (Høst & Søn, 2008) – lavet i samarbejde med Ida Jessen – forsvinder jeg ind i bogens flader. Farverne bliver utroligt vigtige og understreger bogens fortælling. Stofligheden og papirets kvalitet er afgørende.

At finde lige præcis dén gule farve med dét udtryk var meget vigtigt og var ved at tage livet af den ene trykker efter den anden, men med den pas-

Skitsebog 7 x 7,5 cm
„Den lille gule pige“,
2008

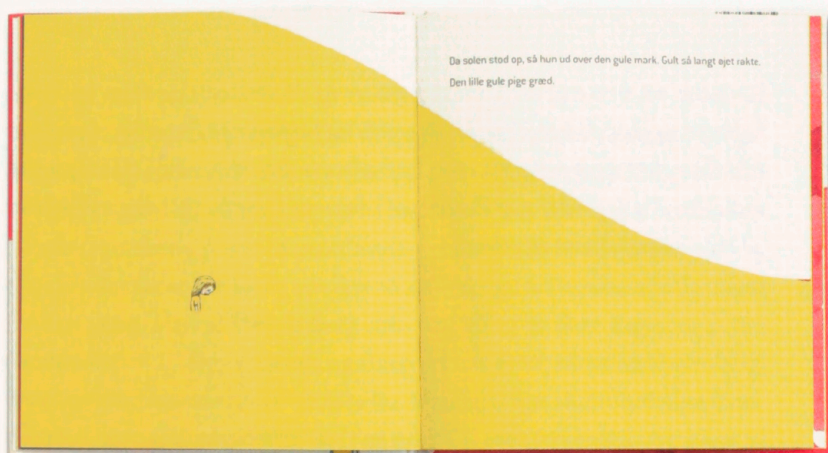

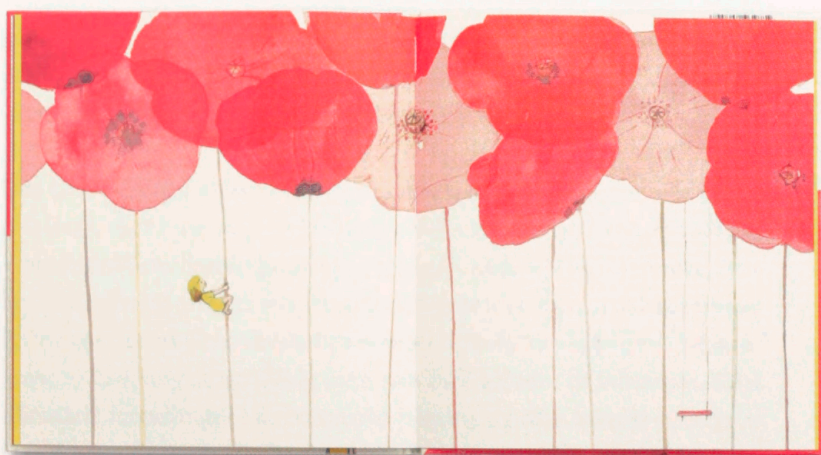
Der var engang en lille gul pige og en lille rød pige.

De kendte ikke hinanden.

Da solen stod op, så hun ud over den gule mark. Gult så langt øjet rakte.
Den lille gule pige græd.

„Den lille gule pige“ blev trykt i 6 farver for at opnå den helt rigtige gule farve.

sionerede produktionsleder på Høst og Søn Poul Nedergaard lykkedes det at nå ind til kernen af den gule farve. Solen er ledestjerne gennem bogen i *Den lille gule pige*, ligesom de sorte huller bliver en slags symbol på Ormsøgen efter en ven & sig selv i billedbogen *Orm får en ven*.

Ida og jeg arbejder meget tæt sammen, når vi skaber vores bøger. Vi satser hele tiden på at få samspillet mellem ord og billede til at stimulere hinanden og prøver gennem forenkling at skabe rum, hvor tanken får frit spil til at gå på opdagelse. Det er en meget udviklende og intens samarbejdsform, vi har udviklet, og der ligger mange projekter på tegnebrættet og venter på at blive til fysiske bøger.

Ligesom en figur kan stimulere en historie frem i mig, er ord min store passion. Jeg elsker at arbejde med tekster. Ord er virkelig brændstof for mig – en slags magi, der sætter mine tanker i gang. Få ord kan få mig ud på en uendelig rejse.

HANNE BARTHOLIN (f. 1962) forfatter og illustratør. Lige siden jeg kunne holde på en blyant, har jeg elsket at tegne. Jeg fik papir på forholdet, da jeg blev uddannet som tegner og grafiker i 1987 fra Designskolen i Kolding, og valgte efter en del års dygtiggørelse som illustratør i dags- og fagpresse at satse 100 procent på billedbøger til børn og voksne.